

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin Meșină
 Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Cho.
 Editura Tipo MC, Oradea - 2020

Cartea Mea e și a Ta!

ISSN 2734-6889
 ISSN-L 2734 -6889

Petițiunea Națională

Prof. Gheorghe Șerbănescu¹

La „Marea Adunare de la Blaj” - 03/15 mai 1848 - românii ardeleni au adoptat programul „**Revoluției române din Transilvania**”, „**Petițiunea Națională**”. Pe câmpul de lângă Blaj, care de atunci poartă numele de *Câmpia Libertății*, a avut loc „Marea Adunare a Românilor din Transilvania”, la care au participat circa 100.000 de oameni, majoritatea covârșitoare fiind iobagi.

Adunarea Națională de la Blaj din 3/15 mai - 5/17 mai 1848 (în funcție de calendarul vechi sau nou) a fost una dintre adunările românilor din Transilvania din timpul revoluției de la 1848, prin care aceștia și-au expus revendicările naționale, politice, religioase și sociale, pentru ca națiunea română din Ardeal să beneficieze de aceleași drepturi ca și celelalte națiuni care locuiau în Transilvania. La Marea Adunare Națională de la Blaj, din 1848, au participat circa 100.000 de români de pe întregul teritoriu al Transilvaniei. În primele ore ale dimineții de 3 mai 1848 a avut loc ceremonialul de constituire a Adunării Naționale: alegerea celor doi președinți Ioan Lemeni, episcop greco-catolic și Andrei Șaguna episcop ortodox, vicepreședinți

fiind aleși Simion Bărnuțiu, preot greco-catolic și George Bariț, istoric, fiu de preot greco-catolic. Secretar al adunării a fost canonicul greco-catolic Timotei Cipariu.

Guvernul maghiar al Transilvaniei nu a oprit oficial ținerea acestei adunări naționale, însă a încercat dezbinarea românilor pe criterii religioase, permițându-le acestora să se adune în cadrul a două întâlniri, una ortodoxă, cealaltă greco-catolică, cu mențiunea ca una să aibă loc la Sibiu, iar alta la Blaj. Episcopii români Șaguna și Lemeni au ignorat însă aceste ordine ale guvernului și au organizat o singură adunare românească, la Blaj, care avea să înceapă la 3/15 mai 1848.

Ioan Lemeni (n. 22 aprilie 1780, Dezmir, comitatul Cluj - d. 29 martie 1861, Viena) a fost între 1833-1853 episcop român unit al Episcopiei de Făgăraș și Alba Iulia (cu sediul la Blaj), suspendat din funcție de autoritățile austriece în anul 1848, ca urmare a trecerii sale de partea Revoluției de la 1848 și a guvernului revoluționar de la Pesta.

Împreună cu episcopul ortodox Andrei Șaguna a prezidat Adunarea de la Blaj, din 15 mai 1848, care l-a desemnat drept președinte al delegației care să prezinte Dietei de la Cluj hotărârile Adunării de la Blaj.

Andrei Șaguna (n. 20 decembrie 1808, Mișcolț, Ungaria — d. 28 iunie 1873, Sibiu) a fost un mitropolit ortodox al Transilvaniei, militant pentru drepturile ortodocșilor și ale românilor din

Transilvania, fondator al Gimnaziului Românesc din Brașov (1851), membru de onoare al Academiei Române.

Pregătirea Marii Adunări Naționale de la Blaj a avut loc mai ales la Sibiu, unde se adunaseră intelectualii români. Aici venise de peste Carpați August Treboniu Laurian, de la Blaj canonicii Cipariu și Sereni, care împreună cu alții au discutat planul de acțiune pentru viitoarea adunare. Propunerea lui Simion Bărnuțiu, aprobată de toți cei prezenți, a fost ca la Blaj să se realizeze următoarele trei puncte:

Națiunea română să se declare pe sine de națiune liberă și independentă

Să se depună jurământ de fidelitate împăratului austriac

Să protesteze împotriva unirii Transilvaniei cu Ungaria

Cu toate că Marea Adunare Națională era programată să înceapă luni, 15 mai 1848, românii au început să se adune la Blaj încă de vineri, 12 mai. Sâmbătă, 13 mai, a sosit la Blaj de la Sibiu episcopul ortodox Șaguna, însoțit de intelectualii români din Sibiu și Brașov. A acceptat invitația greco-catolicilor și s-a așezat la curtea episcopală din Blaj. Tot sâmbătă, spre seară, au sosit din Țara Moților, Avram Iancu (venit la adunare cu 10 000 de moți) și Ioan Buteanu, iar de pe Câmpie Vasile Macariu Moldovan, însoțit de mii de români. Andrei Mureșanu (1816-1863, autorul poeziei Un răsunet / Deșteaptă-te române, devenită după 1989 imnul de stat al României), Alexandru Papiu Ilarian, August Treboniu Laurian...

Tribunii au continuat să învețe poporul până la începerea liturghiei, ținută în biserica din Blaj. După terminarea acesteia, cei doi episcopi români au trecut prin mulțime la braț, în semn de unire între românii ortodocși și cei greco-catolici.

Marea Adunare Națională de la Blaj fixează programul social-politic (burghezo-democratic) al revoluției din Transilvania. Programul denumit „Proclamația de la Blaj” revendică, în cele 16 articole, următoarele:

dreptul românilor de a fi reprezentați în dietă;

dreptul de a folosi limba română în legislație și administrație;

emanciparea bisericii ortodoxe române de sub jurisdicția mitropoliei sârbești;

desființarea iobăgiei;

desființarea breslelor; a vămile libertatea cuvântului și a tiparului;

asigurarea libertății personale și a întrunirilor;

înarmarea poporului și înființarea gărzii naționale;

libertatea industriei și a comerțului

învățământ de toate gradele în limba română;

impozit proporțional cu veniturile;

abolirea dijmei

Tot la această adunare s-a protestat împotriva 'uniunii' forțate a Transilvaniei cu Ungaria.

Ideea centrală a programului Marii Adunări Naționale de la Blaj era:

„Națiunea română se declară și se proclamă ca națiune de sine stătătoare...”

În ciuda contextului destul de apăsător, găsirea unor convergențe de idei și de năzuințe era imposibilă și că apărarea ființei naționale înseși impunea o poziție activă împotriva tendințelor promovate de ei, conducătorii mișcării revoluționare românești considerau că realismul și luciditatea mai pot învinge dacă revendicările populației majoritare românești vor fi fixate cu toată claritatea și în sprijinul lor se vor ridica masele poporului român. Acest cumpăt a dus la Marea Adunare Națională de pe Câmpia Libertății din Blaj și la Hotărârea adoptată de către uriașa mulțime de țărani, meseriași și intelectuali români, care va deveni pentru multă vreme programul politic fundamental al românilor din Transilvania.

Avram Iancu (n. 1824, Vidra de Sus – d. 10 septembrie 1872, Baia de Criș, Hunedoara) a fost un avocat transilvănean și revoluționar român pașoptist, care a jucat un rol important în Revoluția de la 1848 din Transilvania. A fost conducătorul de fapt al Țării Moților în anul 1849, comandând armata românilor transilvăneni, în alianță cu armata austriacă, împotriva trupelor revoluționare ungare aflate sub conducerea lui Lajos Kossuth – in imagine, Avram Iancu, pictură de Barbu Iscovescu, primăvara lui 1849

Pe acea „Câmpie a Libertății”, Avram Iancu s-a adresat în principal oamenilor de rând care sufereau crunt de pe urma iobăgiei. Pe atunci, românii suportau cu greu statutul în care erau obligați să

trăiască. Pe lângă faptul că aurul și lemnul Apusenilor se scurgeau spre Pesta, erau obligați să muncească fără bani pe moșiile nenumărate ale grofilor. Moșii care posedau car și vite de jug trebuia să plătească taxe foarte mari, la fel și dreptul de a folosi moara din sat. Românii nu aveau voie să pescuiască sau să vâneze. Dreptul de a vinde băuturi alcoolice aparținea tot domeniilor nemeșești. Moșii care voiau să crească porci sau să se ocupe de stupărit, trebuia să plătească anual o taxă peste puterile lor. Astfel că Avram Iancu se adresa participanților la Marea Adunare spunând: "Uitați-vă pe câmp, românii suntem mulți ca cucuruzul brazilor, suntem mulți și tari". La Marea Adunare Națională de la Blaj, din 1848, au participat circa 100.000 de români de pe întregul teritoriu al Transilvaniei. Potrivit aprecierii învățatului sas Stephan Ludwig Roth, inimile ardelenilor au început să bată puternic, la unison, cu inimile românești de la București și Iași. În primele ore ale dimineții de 3/15 mai 1848 a avut loc ceremonialul de constituire a Adunării Naționale: alegerea celor doi președinți Ioan Lemeni, episcop greco-catolic și Andrei Șaguna episcop ortodox.

Revendicări

A doua zi, Adunarea a adoptat „Petiția Națională”, program al Revoluției Române din Transilvania: „Națiunea română, răzimată pe principiul libertății, egalității și fraternității, pretinde independența sa națională în respectul politic ca să figureze în numele său ca națiune română, să-și aibă reprezentanții săi la dieta țării în proporție cu numărul său, să-și aibă dregătorii săi în toate ramurile administrative, judecătorești și militare în aceeași proporțiune, să se servească cu limba sa în toate trebile ce se ating de dânsa, atât în legislațiune, cât și în administrațiune. Ea pretinde în tot anul o adunare națională generală”.

Adunarea de la Blaj a contribuit decisiv la desăvârșirea programului revoluționar comun al tuturor românilor. Cele 16 articole ale sale cuprindeau printre altele: națiunea română se declara independentă și cerea reprezentare proporțională în Dieta; se proclama independența Bisericii române și egalitatea ei cu celelalte Biserici din Transilvania; se cerea desființarea iobăgiei, fără nici o despăgubire din partea țăranilor iobagi; se hotăra formarea unei gărzi naționale a românilor; alte revendicări solicitau drepturi și libertăți democratice; românii protestau și față de "uniunea" Transilvaniei cu Ungaria.

A urmat la tribună August Treboniu Laurian, care după ce a rostit un discurs, a prezentat punctele din petiția națiunii române adresată împăratului austriac:

Proclamația de la Blaj

PETIȚIA NAȚIONALĂ adoptată de adunarea de la blaj prin care sunt exprimate revendicările românilor transilvani „**Punturile națiunii române transilvane votate în Adunarea Națională de la Blaj în 3-5 Mai c.v. 1848**”.

1. Națiunea română, răzimată pe principiul libertății, egalității și fraternității, pretinde independența sa națională în respectul politic ca să figureze în numele său ca națiune română, să-și aibă reprezentanții săi la dieta țării în proporțiune cu numărul său, să-și aibă dregătorii săi în toate ramurile administrative, judecătorești și militare în aceeași proporțiune, să se servească cu limba sa în toate trebile ce se ating de dânsa, atât în legislațiune, cât și în administrațiune. Ea pretinde pe tot anul o adunare națională generală. La acestea s-au adăos că de aici înainte în lucrările legale ale celorlalte națiuni transilvane și în limbile lor românii să se numească români, iar nu ólah, walach și bloch.

2. Națiunea română pretinde ca biserica română, fără distincțiune de confesiune, să fie și să rămână liberă, independentă de la oricare altă biserică, egală în drepturi și foloase cu celelalte biserici ale Transilvaniei. Ea cere restabilirea mitropoliei române și a sinodului general anual după vechiul drept, în care sinod să fie deputați bisericesti și mirenești. În sinod să se aleagă și episcopii români, liber, prin majoritatea voturilor fără *candidație*. (La aducerea-aminte despre vechiul drept al românilor de a avea mitropolie și sinod general anual s-a proclamat de popor mitropolia română transilvană cu aplaus unanim. Dacă episcopii celorlalte națiuni și confesiuni vor avea pe venitoriu scaun în dietă ca reprezentanți ai bisericii lor și dacă capitlurile lor vor fi reprezentate, națiunea română cere aceleași drepturi pentru episcopii și capitlurile lor).

3. Națiunea română, ajungând la conștiința drepturilor individuale, cere fără întârziere desființarea de iobăgie fără nici o despăgubire din partea țăranilor iobagi atât în comitate, cât și în

districte, scaune și granița militară. Ea cere tot deodată și desființarea dijmelor ca a unui mijloc de contribuire împedecătoriu economiei.

4. Națiunea română pofteste libertatea industrială și comercială cu ridicarea țeșurilor și a privilegiurilor și a tuturor pedecelor și stavilelor cu țările convecine de care se ține desființarea vămilor la graniță.

5. Națiunea română pofteste ca dajdea ce s-a pus de la un timp încoace asupra vitelor - care din pricina strimtorii hotarelor greminale se țin și se pasc în țările vecine cu mari cheltuieli și nespuse greutate și însuși cu pericolul vieței - , ca o vederată pedecă a industriei și a comerțului activ, să se șteargă cu totul, și tractatele care s-au încheiat între înalta Casă austriacă, Poarta otomană și Principatele Române pentru economia vitelor să se păzească cu toată scumpătatea.

6. Națiunea română cere desființarea dijmei, adică a zeciuiiei (Zehend) metalelor create în patria aceasta, care zeciuiială e o adevărată pedecă pentru lucrarea minelor. La toți proprietarii de fodine să li se dea același drept în privința măsurii hotarului fodinei.

7. Națiunea română cere libertatea de a vorbi, de a scrie și a tipări fără nici o censură, prin urmare pretinde libertatea tiparului pentru orice publicare de cărți, de jurnale și de altele, fără sarcina cea grea a cauțiunii, care să nu se ceară nici de la jurnaliști, nici de la tipografi.

8. Națiunea română cere asigurarea libertății personale; niminea să nu se poată prinde supt vreun pretest politic. Cu acestea dinpreună cere libertatea adunărilor ca oamenii să nu cadă la nici un prepus dacă se adună numai ca să vorbiască și să se înțeleagă în pace.

9. Națiunea română cere tribunale de jurați (Jurye) cu publicitate, în care procesele să se facă verbale.

10. Națiunea română cere înarmarea poporului sau gardă națională spre apărarea țării în lăuntru și din afară. Miliția română să-și aibă ofițerii săi români.

11. Națiunea română cere denumirea unei comisiuni mixte compusă din români și alte națiuni transilvane pentru cercetarea cauzelor de mezuine ale moșiilor și pădurilor, de ocuparea pământului comun și a sesiunilor coloniale și altele câte se țin de categoria aceasta.

12. Națiunea română cere dotarea clerului român întreg din casa statului, întocma cu clerurile celorlalte națiuni.

13. Națiunea română cere înființarea școalelor române pe la toate satele și orașele, a gimnasiilor române, a institutelor militare și tehnice și a seminarelor preoțești, precum și a unei universități române dotate din casa statului în proporțiunea poporului contribuent, în dreptul deplin de a-și alege directori și profesori și de a-și sistemiza învățăturele după un plan școlastic și cu libertate de a învăța (docere).

14. Națiunea română pretinde purtarea comună a sarcinilor publice după starea și averea fiecăruia și ștergerea privilegiurilor.

15. Națiunea română pofteste ca să se facă o Constituțiune noă pentru Transilvania prin o adunare constituentă din națiunile țării, care Constituțiune să se întemeieze pe principiile dreptății, libertății, egalității și fraternității, să se lucreze codici noă de legi civile, criminale, comerciale ș.c.l. tot după acelea principii.

16. Națiunea română cere ca conlocuitoarele națiuni nicidecum să nu ia la dezbatere cauza uniunii Transilvaniei cu Ungaria, până când națiunea română nu va fi națiune constituită și organizată cu vot deliberativ și decisiv, reprezentată în Camera legislativă; iar din contră, dacă dieta Transilvaniei ar voi totuși a se slobozi la pertractarea aceleiași uniuni de noi fără noi, atunci națiunea română protestează cu solemnitate.

Cei prezenți au scandat "noi vrem să ne unim cu țara", dar, din păcate, unirea tuturor românilor într-un singur stat încă nu era posibilă. Pe data de 5/17 mai 1848 s-a format Garda națională a românilor, iar adunarea s-a încheiat în entuziasmul tuturor, după ce se hotărâse formarea a două delegații, care să prezinte împăratului habsburgic și Dietei din Cluj revendicările românilor Transilvania.

Din punct de vedere ideologic, acțiunile anului 1848, din Transilvania, constituiau un răspuns la încercările de realizare a țelurilor naționale maghiare de restaurare a granițelor Ungariei istorice. De aceea, în spațiul românesc, cea mai importantă mișcare pentru autodeterminare a izbucnit în Transilvania, unde populația autohtonă era cea mai numeroasă, iar intelectualii români și clerul

dobândiseră un înalt nivel de conștiință națională. În acest an a triumfat ideea de națiune, iar românii din Transilvania, Banat și Bucovina au militat chiar și pentru unirea românilor într-un ducat autonom.

În aceste acțiuni, ale anilor 1848 și 1849, s-a implicat și episcopul Andrei Șaguna. Cu siguranță, episcopul transilvănean a fost categoric figura dominantă a deceniului cinci din secolul al XIX-lea, fiind recunoscut ca atare de ortodocși și de uniți, atât în Transilvania, cât și la Curtea din Viena.

Simion Bărnuțiu (n. 21 iulie 1808, Bocșa, Sălaj – d. 28 mai 1864, Sânmihaiu Almașului) a fost un om politic român, istoric, filozof, și profesor universitar, unul dintre principalii organizatori ai Revoluției de la 1848 în Transilvania.

A fost unanim acceptat faptul că dacă Simion Bărnuțiu a fost teoreticianul Revoluției românești de la 1848 din Transilvania, iar Avram Iancu, eroul ei militar, atunci, episcopul ortodox al Ardealului a fost diplomatul ei. De aceea, putem evidenția activitatea lui Andrei Șaguna sub mai multe ipostaze, datorită cărora episcopul ardelean a câștigat de facto recunoașterea sa de către Curte drept conducătorul național al românilor.

După alegerea ca episcop, Șaguna s-a îndreptat în grabă spre eparhia sa. Sosit în Transilvania a înțeles dorința poporului pe care îl păstorea, intuind mișcarea ce avea să urmeze. Ca atare, a preluat mișcarea politică, începută de Simion Bărnuțiu și alți tineri înflăcărați. Încă de la sfințirea întru episcop, în cuvântarea sa menționa că îi revine sarcina "de a-i trezi pe românii din Transilvania din somnul lor adânc și de a-i conduce spre tot ce este adevărat și bun".

În legătură cu participarea și implicarea sa în evenimentele de la Blaj, Andrei Șaguna a fost acuzat de o serie de intelectuali că în declarațiile publice și mai ales în scrisoarea pastorală din 16 mai 1848, s-a adresat doar credincioșilor ortodocși, că n-a pomenit numele de "națiunea română", dar și faptul că pune accent pe respectarea legii. Cu siguranță, aceste critici treceau cu vederea faptul că Șaguna își îndeplinise sarcinile sale de conducător spiritual al ortodocșilor, pe care le considera drept responsabilitatea sa principală. În același timp nu încerca să ascundă greșelile sistemului, fiind bine informat, de pildă, despre măsurile luate de guvernul Transilvaniei față de țărani nesupuși.

Andrei Șaguna la Innsbruck

La 23 iunie 1848, episcopul transilvan se afla la Innsbruck, înaintând regelui Ferdinand dorințele românilor, folosindu-se însă o versiune revăzută a celor 16 puncte blăjene. Memoriul înaintat de Șaguna împăratului a fost determinat de rezultatul negativ obținut de delegația română, care, în lipsa ierarhului ortodox, înaintase, la 30 mai 1848, împăratului cererile Adunării de la Blaj.

Șaguna a arătat relele care vor decurge pentru români în urma sancționării politice a Transilvaniei cu Ungaria, împotriva căruia a simțit că trebuie să protesteze solemn prin respectivul document, în care insista și pe dreptul românilor la egalitate cu celelalte națiuni din Transilvania. Întârzierea cu care a ajuns Șaguna la conașionalii săi nu trebuie să surprindă. După terminarea lucrărilor Adunării de la Blaj, el s-a îndreptat spre Cluj pentru a depune jurământul de fidelitate față de guvern, potrivit regulilor din Imperiu. La Cluj, ședința condusă de contele Teleki a fost convocată cu câteva zile întârziere, fapt ce a atras după sine amânarea deplasării. În acest timp a dezmințit și acuzațiile guvernatorului Teleki și a altor persoane oficiale, potrivit cărora comitetul permanent ar fi o organizație legală angajată în "subversiune".

Rezoluția împăratului, dată ca răspuns la cererile lui Șaguna din 23 iunie, asigura, cel puțin la nivel teoretic, că naționalitatea română va primi drepturi printr-o lege specială. Era consemnată mențiunea că se vor înființa școli românești subvenționate din bugetul statului. Acesta a fost un al doilea succes politic al episcopului Andrei Șaguna, după desfășurarea Adunării de la Blaj.

După reîntoarcerea de la Innsbruck, Andrei Șaguna a rămas, alături de alți reprezentanți, la Pesta și a stăruit, în diferite cauze, pe lângă miniștrii unguri, în favoarea românilor.

Când am citit „Marx despre români” ce însumează traducerea celor patru manuscrise autografe ale lui Karl Marx despre români, păstrate în Arhiva „Marx-Engels” a Institutului Internațional de Istorie Socială din Amsterdam–Olanda, am selectat și ce vă prezint acum.

Aflăm că Marx, ultimul de la care ne-am fi așteptat, a scris adevărul despre repetatele invadări, anexări și jefuiri a principatelor române de către ruși.

Citind ceea ce s-a scris în acest volum ce a dispărut imediat din librărie, nu-ți vine să crezi că este scris de același Marx, părintele comunismului, la acea vreme eram îndoctrinați din școlile primare până în facultăți.

Același Marx ce a scris despre capitalism și dictatura proletară și căruia românii îi purtau tabloul și-i scandau numele la manifestările unde erau duși cu arcanul.

Avem confirmarea că pe Marx l-a interesat și s-a informat despre români, despre soarta lor socială și istorică.

În scrierile sale despre români Marx nu trece cu vederea nici agresiunea de dominare a ungarilor asupra românilor transilvăneni. "După legea ungară – până la 1848 – românii din Transilvania, asimilați cu grecii, evreii, slavii, armenii, țiganii erau considerați, pe propriul lor pământ „națiune tolerată”. Românii sunt oprîți să poarte haine și pantaloni de postav, cizme, pălărie mai scumpă de un florin și cămașă de pânză fină. Ei erau numiți "plebea vagaboandă", deși formau 2/3 din populație, în timp ce ungurii, sașii, secuii, grecii, armenii formau numai cealaltă treime.

Un naționalist ardent precum Alecsandri n-avea cum să stea deoparte atunci când spiritul revoluționar a cuprins Țările Române.

Fraților, nădejde bună! fiți cu toți în veselie!
Cerul însuși ocrotește scumpa noastră Românie!
Azi e ziua de-nviere a românului popor,
Care singur își urzește dulce, mândru viitor.

Priviți cerul cum se-ntinde ca o mare-nseninată;
Priviți soarele ce-aruncă o lumină înflăcărată;
Priviți văile-nflorite, codrii, munții înverziti!
Cerul, soarele, pământul astăzi sunt împodobiți;
Căci e ziua mult dorită, căci e zâna mult măreață,
Unde falnic se ridică România îndrăzneată!

Fraților, nădejde bună! azi, sub cerul fără nori,
Libertatea, România se-ntâlnesc pe câmpi de flori
Ș-înnoiesc în fața lumii a lor vecinică-nfrațire
Dup-o lungă, dureroasă și fatală despărțire.

Fraților, nădejde bună! Viitorul ce urziți
Va fi vrednic de trecutul a strămoșilor slăviți!
Bărbăția și unirea între voi de-acum domnească,
Și strigați în libertate: România să trăiască!

Bibliografie

Berindei, Dan - Revoluția română din 1848-1849, Editura Enciclopedică, București, 1998, ISBN: 973-45-0241-7

Păcățian, Teodor V. - Cartea de aur sau luptele politice-naționale ale românilor de sub coroana ungară, volumul I, ediția a II-a, Sibiu, Tipografia Iosif Marschall, 1904

Volumul Marx, despre români apărut în 1964 la Editura Academiei Române – București. Traducerea celor patru manuscrise autografe ale lui Karl Marx despre români, păstrate în Arhiva Marx-Engels a Institutului Internațional de Istorie Socială din Amsterdam – Olanda.

¹ Material redirectionat de pe https://confluente.org/gheorghe_serbanescu_1611129654.html